

„MOJA PRZYSZŁA PRACA” - ORIENTACJA ZAWODOWA NA LEKCJACH TECHNIKI W GIMNAZJUM

Marta CIESIELKA

Streszczenie: Niniejszy artykuł prezentuje propozycję realizacji treści z zakresu orientacji zawodowej na lekcjach techniki w gimnazjum z wykorzystaniem aplikacji „Moja przyszła praca”.

Słowa kluczowe: orientacja zawodowa, technika w gimnazjum.

"MY FUTURE JOB"- VOCATIONAL GUIDANCE AT TECHNOLOGY LESSONS IN SECONDARY SCHOOL

Abstract: The article presents the proposal for the realization of plots from the scope of the vocational guidance at technique lessons in the secondary school (gymnasium), using the application "My future job".

Key words: vocational guidance, technology in secondary school (gymnasium).

1 Wstęp

Współczesny rynek pracy wymusza, bardzo prężnie i solidnie przygotowanie się do roli pracownika. Niestety tak odpowiedzialny i znaczący wybór zawodu przypada w udziale osobom bardzo młodym – najczęściej gimnazjalistom. Już na etapie gimnazjum uczeń podejmuje wstępne decyzje dotyczące swojej przyszłej kariery zawodowej. Stąd bardzo istotna rola poradnictwa zawodowego. Według wytycznych II Międzynarodowego Sympozjum dotyczącego Rozwoju Zawodowego i Polityki Społecznej [1] działania w tym zakresie powinny skupiać się na niżej wymienionych aspektach:

- Dostęp do wysokiej jakości informacji zawodowej.
- Pomoc w połączeniu cech osobowości oraz indywidualnych preferencji w wyborze zawodu.
- Szkolenie teoretyczne i praktyczne umiejętności szukania pracy.
- Pomoc w wyborze odpowiedniego zawodu (do którego najłatwiej jest się danej osobie wdrożyć) oraz w rozwinięciu odpowiednich zdolności i umiejętności do wykonywania tej pracy.
- Pomoc w zidentyfikowaniu zainteresowań zawodowych oraz w podejmowaniu decyzji związanych z wykształceniem.

2 Preorientacja zawodowa w gimnazjum

Zapisy podstawy programowej kształcenia ogólnego dla gimnazjum [2] wyznaczają zakres obowiązków wszystkich nauczycieli - „... nauczyciele wprowadzają uczniów w świat wiedzy

naukowej, wdrażają ich do samodzielności, pomagają im w podejmowaniu decyzji dotyczącej kierunku dalszej edukacji i przygotowują do aktywnego udziału w życiu społecznym”. Natomiast szczególne osiągnięcia uczniów w tym zakresie przewidziano dla zajęć z techniki „... Określanie i ocenianie własnych mocnych i słabych cech ujawnianych w działaniach technicznych indywidualnych i zespołowych; ocenianie własnych możliwości sprostania wymaganiom wstępnie wybranego zawodu (stanowiska pracy)”. W nowej podstawie programowej [3] zachowano zapisy dotyczące orientacji zawodowej rozszerzając je o aspekty związane z uczeniem się przez całe życie a więc po za wyborem zawodu, wybór miejsca pracy, sposobu podnoszenia oraz poszerzania swoich kwalifikacji, a także ewentualne decyzje o zmianie zawodu. Natomiast treści prezentowane w ramach wybieralnych (uzupełniających) zajęć technicznych powinny być skojarzone z programem preorientacji zawodowej.

3 Propozycja metodyczna lekcji techniki

Proponowane zajęcia obejmą szereg zagadnień, które powinny być zrealizowane w ramach zajęć technicznych i godziny wychowawczej lub specjalnych zajęć dotyczących preorientacji zawodowej.

Zagadnienia do zrealizowania w ramach zajęć technicznych:

- Poznanie siebie: własne uzdolnienia i zainteresowania, cechy charakteru i usposobienia. Uświadomienie sobie swoich mocnych i słabych stron. Skłonności zawodowe w kie-

runku określonych grup zawodowych.

- Wiedza o interesujących ucznia zawodach - wykonywanych czynnościach, warunkach i miejscu pracy, wymaganiach psychofizycznych.
- Ocena stanu fizycznego i zdrowotnego pod kątem możliwości wykonywania wybranego zawodu.

Zagadnienia do zrealizowania w ramach godziny wychowawczej:

- Zapoznanie z możliwymi ścieżkami edukacji: systemem szkolnictwa, oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych, możliwości zdobycia kwalifikacji zawodowych, możliwości przekwalifikowania lub podnoszenia kwalifikacji.
- Skonfrontowanie samooceny i osiągnięć w nauce z wymaganiami szkół (kryteria przyjęć) i wybranych zawodów.
- Rynek pracy, możliwości zatrudnienia w miejscu zamieszkania i najbliższym regionie.

Proponowane zajęcia techniczne z zakresu preorientacji zawodowej mogą być prowadzone w oparciu o przygotowaną aplikację multimedialną „Moja przyszła praca” (rys. 1). Niniejsza aplikacja składa się z dwóch części: testów oraz banku informacji o zawodach. Część testową wykonano jako arkusze programu Excel. Składa się ona z trzech działów: Twoje zainteresowania, W czym jesteś mistrzem? oraz Co lubisz? Zawierają one w sumie około 140 pytań. W każdym arkuszu zamieszczono instrukcję wykonania testu. Ponadto każdy arkusz jest tak przygotowany by uczeń mógł jedynie wprowadzać odpowiedzi (w formie „x”) w zaznaczone komórki, nie ma też możliwości zmiany zawartości arkusza przez ucznia. Po rozwiązaniu każdego z te-

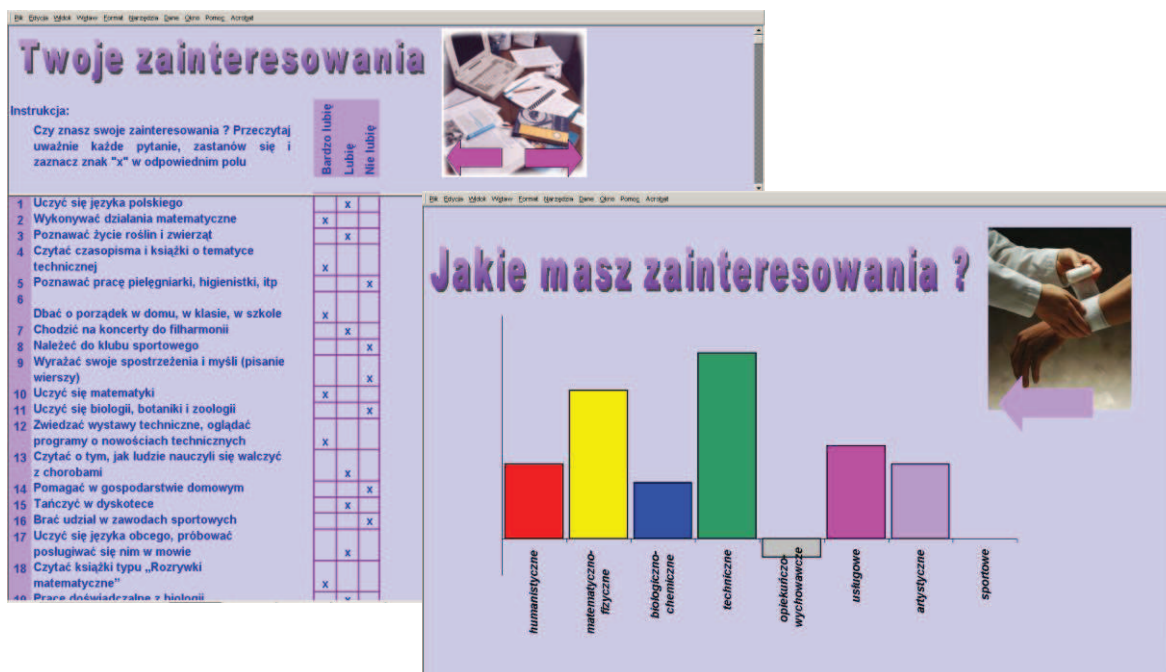
stów uczeń może przejść do strony podsumowania, na której zapozna się z wynikiem swojego testu. Wynik testu jest przygotowany automatycznie według wprowadzonego uprzednio klucza – uczeń nie ma dostępu do klucza. Przyjęcie rozwiązania w którym uczniowie rozwiązują testy w formie elektronicznej sprzyja motywacji uczniów do pracy. Testy są wykonywane sprawnie, a automatycznie generowane rozwiązanie eliminuje żmudne obliczanie punktów według klucza, za czym uczniowie nie przepadają. Wykonanie wszystkich testów w formie elektronicznej wraz z rozwiązaniami zajmuje uczniom około 20 minut, tym samym nauczyciel może przeznaczyć zaoszczędzony czas na inne treści. Ponadto testy elektroniczne rozwiązują problem powielania kompletu arkuszy dla każdego ucznia, co często jest trudne lub niemożliwe do wykonania ze względów technicznych lub ekonomicznych.

Zadaniem działu „Twoje zainteresowania” (rys. 2) jest ukazanie roli zainteresowań w wyborze zawodu. Po wykonaniu testu uczniowie identyfikują swoje zainteresowania jako humanistyczne, matematyczno - fizyczne, biologiczno - chemiczne, techniczne, opiekuńczo - wychowawcze, usługowe, artystyczne lub sportowe. Jednocześnie nauczyciel pracując z uczniami powinien skomentować ich pracę podając przykładowe zawody wiążące się z poszczególnymi zainteresowaniami. Należy również w tym miejscu uświadomić uczniom, że przeprowadzony test nie uwzględnia wszystkich rodzajów zainteresowań, a ciekawe i wykonywane z pasją hobby może być dobrym punktem wyjścia do wyboru ciekawego i lubianego zawodu.

Kolejny dział „W czym jesteś mistrzem?” ukazuje uczniom relacje między zainteresowaniami, które określili w dziale „Twoje

Rys. 1: Aplikacji Moja przyszła praca - strona główna.

Rys. 2: Dział „Twoje zainteresowania” – test wraz z rozwiązaniem.

zainteresowania” a uzdolnieniami. Zainteresowania decydują o tym kim uczniowie chcą zostać, a uzdolnienia – kim mogą zostać? Przeprowadzony test określa dla każdego ucznia poziom uzdolnień językowych, interpersonalnych, technicznych, praktyczno - porządkowych, artystycznych oraz poznawczych. Jak w poprzednim dziale podsumowując nauczyciel powinien przedstawić grupy zawodów związanych z określonymi uzdolnieniami.

Trzeci dział „Co lubisz ?” ma za zadanie zwrócenie uwagi uczniów na podmiot pracy w danym zawodzie. Pracując z tym działem uczniowie poznają poszczególne grupy zawodów – zawody związane z zainteresowaniami opartymi na pracy z ludźmi, danymi i rzeczami. Uczeń wykonując test dotyczący własnych upodobań lokalizuje własne zainteresowania w odniesieniu do rzeczy, ludzi i danych i na tej podstawie powinien zweryfikować poprzednie swoje wybory.

Dobrze, jeśli pracę z testami poprzedzi samodzielna próba uczniów ułożenia swoich zainteresowań i uzdolnień w odpowiednich grupach oraz wstępny wybór zawodu lub grupy zawodów. Po przeprowadzeniu testów należy przedyskutować z uczniami zaistniałe różnice oraz zawody lub grupy zawodów do wyboru, których uczniowie się skłaniają.

Następna część zajęć powinna dotyczyć poszczególnych zawodów, jakie uczniowie wybrali – wiedzy o wykonywanych czynnościach, warunkach i miejscu pracy, czy wymaganiach psy-

chofizycznych. Treści te uczniowie znajdą w drugiej części aplikacji „Bank informacji o zawodach”, przygotowanej jako strona www. Całość materiałów w tej części została pobrana z internetu [8] i przygotowana do obsługi w wersji off-line. „Bank informacji o zawodach” zawiera opisy ponad 540 zawodów według klasyfikacji Ministerstwa Pracy i Spraw Socjalnych. Zawody pogrupowane są w dziewięciu grupach: parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy; specjaliści; technicy i średni personel; pracownicy biurowi; pracownicy usług osobistych i sprzedawcy; rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy; pracownicy przemysłowi i rzemieślnicy; operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń; pracownicy przy pracach prostych. Aplikacja umożliwia łatwe przeglądanie opisu zawodów uporządkowanych w wyżej wymienionych grupach. Każda karta zawodu (rys. 3) zawiera opis charakteru zawodu i miejsca pracy oraz szczegółowo zaznajamia ucznia z obowiązkami pracownika danej profesji.

Po tak przeprowadzonych zajęciach uczniowie powinni mieć świadomość swoich zainteresowań i uzdolnień, a także znać charakterystykę wybranych przez siebie zawodów. Z taką wiedzą mogą przystąpić do następnych zajęć, których celem powinno być zaznajomienie uczniów z możliwymi ścieżkami edukacji w celu zdobycia określonych kwalifikacji. W ramach takich zajęć należy zwrócić uczniom uwagę na konieczność porównania własnych osiągnięć w nauce z wymaganiami szkół kształcących w danym zawodzie.

Rys. 3: Wybrana karta zawodu z „Banku informacji o zawodach” – Kucharz.

4 Podsumowanie

Często uczniowie kończący naukę w gimnazjum nie wiedzą jak pokierować swoją dalszą edukacją, ponieważ nie wiedzą „kim chcą zostać” – jaki zawód chcą wykonywać. W takim przypadku wybierają najczęściej liceum ogólnokształcące jako alternatywę dla braku wyboru. Tym samym problem wyboru zawodu przesuwany jest w czasie – nie jest to dobre rozwiązanie, gdyż pozostawia ucznia w zawieszeniu i nie daje możliwości pełnego przygotowania do zawodu, a raczej zapewnia chaotyczną naukę w celu przeczekania.

Wstępny wybór zawodu przez ucznia powinien mieć miejsce w gimnazjum. Gwarantuje to świadome kierowanie edukacją ucznia. Jeśli nawet uczeń nie wybierze konkretnego zawodu to powinien sprecyzować obszar jego zainteresowania zawodowego, umożliwi to właściwe kształcenie w kierunku zdobycia odpowiednich kwalifikacji, co w późniejszym czasie łatwo można przełożyć na ścieżkę zawodową.

Zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej powinny znaleźć swoje miejsce w całym cyklu kształcenia, w tym na lekcjach techniki. Solidnie i wszechstronnie przeprowadzona edukacja tym zakresie przyczyni się do udanego przejścia z roli ucznia do roli pracownika na współczesnym rynku pracy, a w przyszłości pomoże przy ewentualnej zmianie pracy lub nawet profesji.

5 Literatura

[1] Materiały z II Międzynarodowego Sympozjum dotyczącego Rozwoju Zawodowego i Poli-

tyki Społecznej Vancouver, Canada, marzec 2001 - <http://www.sdsiz.pl>

[2] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2002 r. nr 51, poz. 458 oraz z 2003 r. nr 210, poz. 2041)

[3] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2009 r. nr 4 poz. 17)

[4] DOSTÁL, J. Výukový software a počítačové hry - nástroje moderního vzdělávání. Journal of Technology and Information Education, 2009, Vol. 1, No 1, s. 24 - 28

[5] KRAWCZYK L, KULPA A., MAICKA M.: Orientacja zawodowa. Przewodnik nauczyciela gimnazjum i szkoły podstawowej. Wyd. Szkolne PWN, Warszawa - Łódź 1999

[6] GOŁOMSTOK A.E. (red.): Szkoła i wybór zawodu, PWN, Warszawa 1972

[7] WORONIECKA J., Zajęcia aktywizujące uczniów do samodzielnego wyboru zawodu, COMPW-Z MEN, Warszawa 1999

[8] Bank Karier - <http://www.bankkarier.pl/>

Marta Ciesielka, dr inż.;
Akademia Górniczo – Hutnicza; Wydział
Inżynierii Metali i Informatyki Przemysłowej;
Al. Mickiewicza 30; 30-059 Kraków; Polska;
tel: +48 12 617-26-24;
e-mail: Marta.Ciesielka@agh.edu.pl